

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0350/2011

14.10.2011

SPRAWOZDANIE

w sprawie zmian demograficznych oraz ich konsekwencji dla przyszłej polityki spójności UE
(2010/2157(INI))

Komisja Rozwoju Regionalnego

Sprawozdawczynie: Kerstin Westphal

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	11
OPINIA KOMISJI ZATRUDNIENIA I SPRAW SOCJALNYCH	14
OPINIA KOMISJI PRAW KOBIET I RÓWNOUPRAWNIENIA	21
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	26

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie zmian demograficznych oraz ich konsekwencji dla przyszłej polityki spójności UE (2010/2157(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając piąte sprawozdanie DG REGIO na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, w szczególności str. 230-234,
- uwzględniając wnioski z piątego sprawozdania w sprawie spójności: przyszłość polityki spójności (COM(2010) 642) oraz dokument towarzyszący (SEC(2010)1348),
- uwzględniając dokument roboczy DG REGIO zatytułowany „Regiony 2020 – ocena przyszłych wyzwań stojących przed regionami UE” z listopada 2008 r. (dokument uzupełniający dokument roboczy służb Komisji SEC(2008)2868)),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie wyzwań demograficznych i solidarności między pokoleniami¹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie demograficznej przyszłości Europy²,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 10 maja 2007 r. skierowany do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów zatytułowany „Promowanie solidarności między pokoleniami” (COM(2007) 244),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 marca 2006 r. w sprawie wyzwań demograficznych i solidarności między pokoleniami³,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 12 października 2006 r. zatytułowany „Demograficzna przyszłość Europy – przekształcić wyzwania w nowe możliwości” (COM(2006) 571),
- uwzględniając zieloną księgę z dnia 16 marca 2005 r. zatytułowaną „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność pomiędzy pokoleniami” (COM(2005) 094),
- uwzględniając art. 48 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego oraz opinie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A7-0350/2011),

---

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0400.

² Dz.U. C 184E z 6.8.2009, s.75

³ Dz.U. C 292E z 1.12.2006, s. 11.

- A. mając na uwadze, że zmiany demograficzne w UE i na świecie są faktem, a zajęcie się nimi jest jednym z najważniejszych zadań na przyszłość, oraz że społeczeństwo UE jest najstarsze na świecie,
- B. mając na uwadze, że zmiany demograficzne charakteryzują się starzeniem się społeczeństwa oraz znacznymi przepływami migracyjnymi, które obejmują zarówno imigrację z krajów trzecich, jak również migrację w obrębie UE ze wschodu na zachód oraz z obszarów wiejskich do miejskich,
- C. uwzględniając fakt, że zmiany demograficzne stawiają zwłaszcza przed niektórymi regionami nowe zadania, które należy postrzegać nie tylko jako zagrożenie, lecz także jako nowe możliwości,
- D. mając na uwadze, że w analizie pt. „Regiony 2020”, przeprowadzonej przez DG Regio Komisji Europejskiej, za najważniejsze wyzwanie uznano zmiany demograficzne,
- E. mając na uwadze, że zmiany demograficzne dotyczą zarówno obszarów wiejskich, jak i miejskich, wywierając wpływ m.in. na infrastrukturę i jakość usług,
- F. mając na uwadze, że choć stawienie czoła wszystkim wyzwaniom demograficznym to zasadniczo zadanie państw członkowskich, regiony muszą przyjąć aktywną postawę, a aby to zrobić potrzebują one wsparcia na szczeblu europejskim,
- G. mając na uwadze, że państwa członkowskie zaplanowały w programach operacyjnych na lata 2007-2013 wykorzystanie 30 mld EUR z funduszy strukturalnych na działania w zakresie zmian demograficznych, przy czym organy regionalne i lokalne zajmują centralne miejsce w procesie radzenia sobie z tymi zmianami, zaś polityka regionalna stanowi główny instrument wśród środków działania UE,

Uwagi ogólne

1. z zadowoleniem przyjmuje wzrost średniej długości życia w Europie; uważa, że opinia publiczna często dostrzega jedynie zagrożenia związane ze zmianami demograficznymi, a nie nowe możliwości;
2. jest zdania, że należy szczegółowo przeanalizować i właściwie wykorzystać wszystkie możliwości, w tym wsparcie, jakie oferują instrumenty polityki spójności;
3. jest zdania, że zmiany demograficzne bardzo różnie oddziałują na regiony w zależności od tempa ich postępowania oraz od tego, czy chodzi o region napływowy czy wyludniający się, dlatego wymagają różnych strategii dostosowania i wszystkie organy na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym powinny podejmować w związku z nimi skoordynowane działania; uważa, że jakość życia w regionach wyludniających się, głównie na obszarach wiejskich, definiuje się w inny sposób niż w regionach charakteryzujących się przyrostem ludności, dlatego też konieczne są odmienne strategie wsparcia; uważa, że odpływ siły roboczej dodatkowo nasila skutki zmian demograficznych i że starzenie się społeczeństwa stanowi tylko część szerszego problemu;

4. uważa, że EFRR i EFS mogą przyczynić się do sprostania obu wyzwaniom wynikającym ze zmian demograficznych w UE, a mianowicie ze wzrostem liczby osób starszych, a także spadkiem liczebności populacji ludzi młodych; opowiada się za przeznaczeniem środków z EFRR na wspieranie dostosowywania warunków mieszkaniowych do potrzeb osób starszych, aby zagwarantować wysoką jakość życia starzejącego się społeczeństwa; wzywa państwa członkowskie oraz regiony do wykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach EFRR i EFS w celu wspierania młodych rodzin;
5. uważa, że określenie ogólnych warunków politycznych w zakresie równouprawnienia kobiet i mężczyzn może pomóc uporać się z wyzwaniami demograficznymi; apeluje zatem, aby we wszelkich rozważaniach na temat zagadnień demograficznych uwzględniano kwestię równości kobiet i mężczyzn;
6. twierdzi, że aktualne pogorszenie się sytuacji demograficznej w niektórych przynajmniej państwach członkowskich nasili dyskusje na temat reformy systemów emerytalnych w najbliższej przyszłości;

Reformy polityki strukturalnej

7. wzywa państwa członkowskie i regiony, by dokonując przydziału i podziału unijnych funduszy strukturalnych oraz definiując wskaźniki oddziaływania uwzględniały różny poziom rozwoju regionów, a także wskaźniki demograficzne, np. wskaźnik obciążenia; zwraca uwagę, że ogólnie w UE największą część ludności stanowią osoby starsze; jest przekonany, że Komisja powinna również wskazać sposoby uporania się ze zmianami demograficznymi na szczeblu ogólnoeuropejskim; stwierdza, że należy poddać analizie odpływ pracowników zarówno pod względem dostępu do infrastruktury i usług, jak i ochrony środowiska, oraz że należy przemyśleć konieczność zapewnienia warunków, dzięki którym ludzie będą pozostawać w swoich regionach pochodzenia, aby uniknąć nadmiernej gęstości zaludnienia na niektórych obszarach miejskich;
8. uważa, że dzięki zastosowaniu strategii politycznych UE można znaleźć wspólne rozwiązania i synergie także w odniesieniu do zmian demograficznych; wzywa Komisję, by włączyła zmiany demograficzne do przyszłej polityki spójności jako cel przekrojowy; domaga się ponadto, aby Komisja nalegała na uwzględnianie tej kwestii zawierając partnerstwa inwestycyjne z państwami członkowskimi;
9. zachęca państwa członkowskie i regiony, aby w większym stopniu niż dotychczas brały pod uwagę zmiany demograficzne i ich skutki oraz podejmowały działania w kierunku potraktowania ich jako celu przekrojowego w kształtowaniu krajowych strategicznych programów ramowych (lub innych odnośnych dokumentów) oraz w swoich programach operacyjnych; jest w związku z tym zdania, że inicjatywy przewodnie strategii „Europa 2020”, w tym partnerstwo na rzecz aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu, mogłyby zostać bezpośrednio powiązane z preferencjami partnerów uczestniczących w tych programach;
10. wzywa do podejmowania aktywnych działań na rzecz zapobiegania negatywnym konsekwencjom zmian demograficznych oraz do oferowania szerszej pomocy technicznej regionom najbardziej dotkniętym problemem odpływu i starzenia się ludności, aby zapewnić zdolności absorbowania środków z funduszy strukturalnych przez

te regiony, a także umożliwić im korzystanie z tych funduszy;

11. jest zdania, że podmioty publiczne i prywatne w Europie mają możliwość występować w roli prekursorów w podejmowaniu wyzwań, jakie stwarzają zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, m.in. poprzez innowacje socjalne; przypomina, że zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym w coraz większym stopniu należy uwzględniać koszty powstające w wyniku starzenia się społeczeństwa; uznaje, że ta dziedzina ma coraz większy potencjał dla przedsiębiorców i innowacyjności;
12. podkreśla, że zmiany demograficzne, a szczególnie starzenie się społeczeństwa, mają wyraźny wpływ na oferowaną infrastrukturę społeczną, taką jak systemy emerytalne, opieka pielęgniarstwa i zdrowotna, a władze regionalne muszą zaspokajać zmieniające się potrzeby poszczególnych grup społecznych;
13. domaga się, aby przyszłe przepisy dotyczące EFS były prostsze w zarządzaniu, a tym samym pozwalały małym organizacjom korzystać w większym stopniu ze środków finansowych oraz rozwijać społeczne projekty innowacyjne i nimi zarządzać; wzywa Komisję, aby w ramach przyszłego EFS podwyższyła środki przeznaczone na międzynarodowe projekty pilotażowe na szczeblu UE dotyczące kwestii społecznych i zatrudnienia w celu ułatwienia innowacyjnej współpracy regionalnej, transgranicznej i makroregionalnej, co pozwoli sprostać wspólnym wyzwaniom będącym następstwem zmian demograficznych;

Rozwój miast i infrastruktura

14. zachęca regiony, aby wykorzystywały fundusze strukturalne do pomocy w stawianiu czoła wyzwaniom demograficznym i do poprawy dostępu do usług socjalnych i administracyjnych, w tym w małych i najbardziej oddalonych miastach i wsiach, przez wspieranie specyficznego potencjału każdego regionu oraz wzmacnianie czynników powstrzymujących mieszkańców przed wyjazdem;
15. wzywa Komisję do stworzenia bardziej elastycznych warunków dla wspierania finansowania łączonego z funduszy EFRR i EFS przy opracowywaniu i wdrażaniu zintegrowanych planów lub strategii rozwoju obszarów miejskich;
16. jest zdania, że aby zapobiec odpływowi ludności, konieczny jest rozwój miast i obszarów wiejskich przyjazny dzieciom i rodzinom, a także nakierowany na potrzeby ludzi niepełnosprawnych i osób o ograniczonej mobilności; zatem należy – na ile to możliwe – projektować rozwój miast w taki sposób, aby miejsca pracy, zamieszkania i odpoczynku znajdowały się niezbyt daleko od siebie; wzywa regiony, aby przy planowaniu przestrzennym miast brały pod uwagę łączenie na jednym obszarze obiektów o przeznaczeniu mieszkalnym, gospodarczym i rekreacyjnym oraz troszczyły się o wyważony rozwój tych obszarów, a jednocześnie zadbały o poprawę połączeń z obszarami podmiejskimi przewidywanymi jako obszary mieszkalne; popiera również dalszy rozwój możliwości telepracy;
17. zauważa, że w regionach wyludniających się małe miasta odgrywają szczególnie istotną rolę jako ośrodki usługowe; domaga się, aby w przyszłych funduszach strukturalnych brano tę funkcję „zakotwiczenia” pod uwagę, w szczególności poprzez lepszą

koordynację pomiędzy EFFROW a EFRR i EFS; zwraca uwagę, że odpływ ludności z obszarów wiejskich powoduje negatywne zjawisko wzrostu liczby ludności na obszarach miejskich oraz że aktywne pod względem gospodarczym i społecznym obszary wiejskie stanowią dobro publiczne, co powinno się uznać poprzez stworzenie dysponującego odpowiednimi środkami finansowymi programu rozwoju obszarów wiejskich; wzywa państwa członkowskie, regiony i gminy do zapewnienia kompleksowej i sprawnej sieci usługowej dla obywateli w każdym wieku, by przeciwdziałać wyludnianiu się obszarów wiejskich oraz odpływowi ludności;

18. zwraca uwagę, że środki z EFRR można także wykorzystywać do zapobiegania izolacji społecznej osób starszych, np. poprzez tworzenie specjalnej infrastruktury i usług dostosowanych do potrzeb tej grupy wiekowej oraz umożliwiających pozbycie się barier dostępu dla wszystkich;
19. jest zdania, że w regionach, w których odnotowuje się spadek liczby mieszkańców, należy wspierać finansowo strategie dostosowawcze; uważa, że w planowaniu przestrzennym miast i regionów należy nastawić się w większym stopniu na zmianę przeznaczenia infrastruktury, między innymi poprzez rewitalizację i przebudowę centrów miast, przy czym ważna jest również współpraca z podmiotami prywatnymi; zaznacza, że w polityce rozwoju miast należy skupić się na rozwoju miast przyjaznych dla osób starszych; opowiada się za dostrzeganiem i rozwojem potencjału turystycznego miast i ośrodków dziedzictwa kulturowego jako możliwości uatrakcyjnienia dla nowych mieszkańców tych obszarów, które zagrożone są wyludnieniem;
20. apeluje do regionów, by rozwijały innowacyjne koncepcje w dziedzinie publicznego transportu lokalnego, aby sprostać między innymi wyzwaniom związanym z malejącą liczbą pasażerów przede wszystkim na obszarach wiejskich; wzywa Komisję, aby wspierała finansowo takie projekty;

Osoby starsze, dzieci, rodziny

21. opowiada się za tym, by nisko oprocentowane kredyty, dzięki którym można wesprzeć dostosowanie mieszkań do potrzeb osób starszych, uznano za priorytet w ramach wykorzystania środków z EFRR; proponuje stworzenie możliwości przyznawania środków na placówki opieki i domy wielopokoleniowe w oparciu o konkretne warunki, aby uniknąć odizolowania ludzi starszych oraz wykorzystać ich potencjał twórczy, tak by zagwarantować wysoką jakość życia starzejącego się społeczeństwa;
22. zachęca państwa członkowskie do dostosowania usług socjalnych i zdrowotnych do potrzeb wszystkich obywateli, a zwłaszcza rodzin i dzieci, oraz do przeznaczenia na ten cel środków finansowych, tak aby zagwarantować osobom starszym, niezależnie od ich dochodów, wieku i statusu społecznego, możliwość dalszego korzystania z opieki w domu oraz z opieki medycznej, by zapobiegać wyludnianiu się obszarów wiejskich i regionów peryferyjnych;
23. uważa, że inwestycje publiczne w służbę zdrowia i system opieki są ważne dla społecznej spójności Europy; wzywa państwa członkowskie, by zapewniły dobrą opiekę medyczną również na obszarach wiejskich, np. poprzez regionalną opiekę medyczną świadczoną

przez małe kliniki oferujące wysoki poziom usług dzięki powiązaniu z innymi jednostkami i wykorzystywaniu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz przez usługi medyczne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku odpływu pracowników służby zdrowia, a także na obszarach przygranicznych w drodze nasilonej współpracy transgranicznej pomiędzy strukturami i podmiotami opieki medycznej oraz przez rozważenie możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych do wspierania uzupełniających środków w dziedzinie telemedycyny i opieki, a także do propagowania aktywności ludzi starszych; wzywa Komisję do znalezienia nowatorskich rozwiązań w zakresie wspierania finansowego tych działań;

24. ostrzega przed specyficznymi, uwarunkowanymi regionalnie trudnościami w zapewnianiu usług świadczonych w interesie ogólnym, a zwłaszcza przed występującym w niektórych regionach niedoborem pracowników wykwalifikowanych w zawodach związanych ze świadczeniem opieki; jest zdania, że regiony te powinny opracować specyficzne, regionalne rozwiązania w reakcji na potrzeby i trudności związane ze świadczeniem usług oraz wykorzystywać środki z EFS na szkolenie opiekunów, aby zagwarantować wysoką jakość opieki i tworzyć nowe miejsca pracy, w tym za pomocą programów przekwalifikowania zawodowego dla bezrobotnych; podkreśla, że przyczynia się to bezpośrednio do realizacji celu strategii „Europa 2020” dotyczącego stworzenia większej liczby miejsc pracy;
25. podkreśla znaczenie tworzenia warunków umożliwiających godzenie życia zawodowego, rodzinnego i prywatnego oraz na przykład zapewnienia – tam gdzie to możliwe – ogólnodostępnej, niezawodnej, bezpłatnej i wysokiej jakości oferty całodziennej opieki nad dziećmi w każdym wieku, obejmującej udogodnienia i możliwości nauki przedszkolnej, by przeciwdziałać odpływowi ludności; uznaje jednocześnie nieocenioną rolę dalszej rodziny w opiece nad dziećmi
26. uważa, że ważne jest oferowanie wystarczającej liczby tanich mieszkań rodzinom, aby mogły one skuteczniej godzić życie rodzinne i zawodowe, jako że wspieranie młodych rodzin może przyczynić się do podwyższenia współczynnika urodzeń w państwach członkowskich;

Migracja i integracja

27. podkreśla, że migracja może wiązać się z pewnymi trudnościami natury integracyjnej;
28. zwraca uwagę, że migracja wykwalifikowanej siły roboczej z nowych do starszych państw członkowskich to jeden z największych problemów demograficznych nowych państw członkowskich, który wywiera negatywny wpływ na strukturę wiekową ich populacji; podkreśla ponadto, że migracja obejmuje personel medyczny, a co za tym idzie, zagraża trwałości systemów opieki zdrowotnej w mniej rozwiniętych regionach;
29. zauważa jednak, że szczególnie w regionach, gdzie obserwuje się odpływ ludności migracja umożliwia powstrzymanie negatywnych skutków zmian demograficznych, i w związku z tym wzywa państwa członkowskie do uznania integracji migrantów za środek polityczny ważny ze strategicznego punktu widzenia;

30. apeluje do państw członkowskich, aby uzgodniły wspólną strategię w sprawie legalnej migracji, choćby z tego powodu, że z powodu rozwoju demograficznego Europa zdana jest, zwłaszcza w niektórych sektorach, na napływ wykwalifikowanej siły roboczej i może skorzystać na migracji (w obrębie państw członkowskich i spoza UE, przy zwróceniu szczególnej uwagi na kraje ościenne Unii); jest zdania, że państwa członkowskie muszą postarać się o zatrzymanie wykwalifikowanej siły roboczej, aby przyczynić się do wyważonego rozwoju regionów i złagodzić skutki zmian demograficznych;
31. proponuje, aby przeznaczać więcej środków na integrację imigrantów w celu zwalczania uprzedzeń, przy jednoczesnym wspieraniu szkoleń i wspólnych imprez sprzyjających wymianie;

Zatrudnienie

32. wzywa Komisję, aby ukierunkowała EFS w taki sposób, aby uwzględnić poszczególne etapy życia ludzi, a tym samym w większym stopniu wykorzystać dostępny potencjał zawodowy i w dziedzinie wolontariatu w radzeniu sobie z wyzwaniami związanymi ze zmianami demograficznymi; zwraca uwagę, że należy wykorzystywać doświadczenie i wiedzę osób starszych, np. w ramach projektów szkoleniowych, aby umożliwić wymianę międzypokoleniową, i że w tym celu konieczne są odpowiednie rozwiązania; jest zdania, że wymiana międzypokoleniowa to szansa, z której trzeba skorzystać;
33. jest zdania, że regiony powinny zdecydowanie wykorzystywać środki z EFS do walki z bezrobociem wśród ludzi młodych, aby dać im możliwość wyboru odpowiedniego zawodu; zwraca uwagę, że można to osiągnąć przykładowo poprzez wspieranie środków szkoleniowych i przedsiębiorczości ludzi młodych;
34. uważa, że trzeba wspierać dalsze działania na rzecz zwiększenia procentowego udziału kobiet aktywnych zawodowo; domaga się w związku z tym umożliwienia większej liczbie kobiet dostępu do wymagającej kwalifikacji pracy zarobkowej oraz do programów z zakresu kształcenia ustawicznego, przy czym uzyskiwane kwalifikacje muszą odpowiadać wymogom rynku pracy; zaleca państwom członkowskim, by opracowały systemy mające na celu zachęcanie pracowników do uczestnictwa w specjalnych projektach mających pomóc im włączeniu życia zawodowego i prywatnego;
35. podkreśla, że w przypadku regionów Europy borykających się z wyzwaniami demograficznymi tworzenie środowiska dla konkurencyjnego i innowacyjnego sektora prywatnego jest głównym elementem tworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla wszystkich pokoleń;

Analiza i godne naśladowania wzorce

36. jest zdania, że zmiany demograficzne w regionach należy przedstawić w ujęciu statystycznym; apeluje do Komisji o przedłożenie wniosków mających zapewnić porównywalność danych o rozwoju demograficznym pochodzących z lokalnych, regionalnych i krajowych baz danych, aby umożliwić w ten sposób dokonywanie oceny danych w całej Europie oraz propagować i wspierać wymianę godnych naśladowania

- wzorców między państwami członkowskimi, regionami i miejscowościami;
37. wzywa Komisję do udoskonalenia i aktualizowania co 5 lat „wskaźnika narażenia na zmiany demograficzne”, aby wiadomo było, które regiony w Europie są szczególnie narażone na zmiany demograficzne; wzywa Komisję do opracowania procedur pilotażowych, aby rejestrować praktyki stosowane w regionach borykających się z największymi trudnościami;
  38. apeluje do państw członkowskich oraz organów regionalnych i lokalnych o poprawę współpracy z podmiotami lokalnymi i regionalnymi w zakresie zagadnień związanych ze zmianami demograficznymi; uważa, że współpraca ta w regionach przygranicznych musi również uwzględniać życzenia i możliwości związane z inicjatywami transgranicznymi; proponuje opracowywanie programów szkoleniowych dotyczących tej tematyki, aby poprawić jej zrozumienie i rozszerzyć wiedzę o niej; wzywa regiony do wymiany wzorców w zakresie wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa;
  39. proponuje, aby Komisja wspierała w ramach współpracy terytorialnej sieci europejskie, w których władze regionalne i lokalne oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego mogły uczyć się od siebie wzajemnie o rozwiązywaniu problemów wynikających ze zmian demograficznych;
  40. zwraca się do Komisji o poszukiwanie możliwości wprowadzenia odpowiednich zmian do koncepcji „*ERASMUSA dla osób sprawujących urzędy publiczne na szczeblu lokalnym i regionalnym*” oraz o bliższe wyjaśnienie idei uniwersytetu letniego lub zimowego, aby umożliwić przedstawicielom regionów europejskich wymianę wzorców i rozwiązań w kwestiach dotyczących demokracji;
  41. wzywa Komisję do zebrania najlepszych praktyk, ich przeanalizowania oraz podzielenia się nimi z państwami członkowskimi i ich regionami, tak aby praktyki te mogły im służyć za przykład przy opracowywaniu środków mających na celu sprostanie wyzwaniom demograficznym;
  42. wzywa państwa członkowskie i regiony do wymiany doświadczeń, wzorców oraz nowych podejść do zapobiegania negatywnym skutkom zmian demograficznych;

o

o o
  43. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

1. Zmiany demograficzne – nowe możliwości, a nie zagrożenie

Zmiany demograficzne w UE są faktem, a zajęcie się nimi jest jednym z najważniejszych zadań na przyszłość. Proces starzenia się społeczeństwa europejskiego postępuje: mamy najstarsze społeczeństwo i najniższy przyrost liczby ludności na świecie. W większości państw członkowskich wskaźnik urodzeń jest niższy od średniej liczby dzieci na kobietę wynoszącej 2,1 (a w części z nich wskaźnik ten nawet dalej maleje), podczas gdy zwiększa się średnia długość życia. Można powiedzieć z pięćdziesięcioprocentową pewnością, że dziewczynka urodzona w Niemczech w 2010 r. dożyje wieku 100 lat. Słuszne jest zatem stwierdzenie, że zmiany demograficzne stanowią „megatendencję XXI w.”, która zdecydowanie zmieni sytuację polityczną, socjalną, społeczną i ekonomiczną w Europie.

Wiele osób postrzega zmiany demograficzne jako problem. Według sprawozdawczyni jest to podejście krótkowzroczne. Opowiada się ona za dostrzeganiem nowych możliwości wynikających dla Europy z tych zmian. Problem nie leży w samych zmianach demograficznych, lecz w niezdecydowanej postawie polityków i społeczeństwa, by zmierzyć się z tym zmianami.

Sprawozdawczyni jest zdania, że zmiany demograficzne wiążą się z nowymi wyzwaniami dla wielu regionów UE. W związku z tym zmiany demograficzne należy rozpatrywać przede wszystkim na szczeblu regionalnym, na którym uwidaczniają się znaczne różnice. Podczas gdy na wielu obszarach wiejskich zmiany demograficzne skutkują odpływem młodych ludzi, dla bogatych obszarów miejskich fale przyjezdnych są źródłem korzyści. Aglomeracje takie jak Londyn muszą stawiać czoła napływowi osób, podczas gdy mieszkańcy regionów takich jak nowe niemieckie kraje związkowe, zachodnia Polska czy północna Hiszpania opuszczają swoje miejsce zamieszkania. W około 20 regionach Europy spadek liczby ludności wyniesie ponad 10%.

2. Zmiany demograficzne a polityka regionalna UE

Jeszcze nie wszystkie regiony dostrzegły, że zmiany demograficzne niosą ze sobą zarówno zagrożenia, jak i nowe szanse. Różnorodność wyzwań oznacza, że regiony i miasta potrzebują własnych strategii. Zasadniczo opracowywanie strategii leży w gestii państw członkowskich, lecz sprawozdawczyni jest przekonana, że regiony muszą działać proaktywnie, przy czym należy im udzielić wskazówek i nakreślić perspektywę.

We wnioskach zawartych w piątym sprawozdaniu na temat spójności¹ Komisja podkreśliła znaczenie zmian demograficznych. Również w komunikacie Komisji zatytułowanym „Wspierać solidarność między pokoleniami” zwrócono uwagę, że należy przestrzegać praw każdego pokolenia. Dzieci i młodzież muszą uczestniczyć w życiu społecznym – wymaga to wspierania ich rodzin, tworzenia i utrzymywania wysokiej jakości żłobków, przedszkoli i

---

¹ COM(2010) 642 s. 230 i następne.

szkół, nauki zawodu i perspektyw na pracę. Średnie pokolenia potrzebują wsparcia w wychowywaniu dzieci i opiece nad nimi, ale także w opiece nad starszym pokoleniem. Starsi ludzie potrzebują pomocy, by aktywnie i niezależnie uczestniczyć w życiu społecznym.

W celu opracowania odpowiednio dostosowanych strategii państwa członkowskie i regiony mogą korzystać ze środków strukturalnych. W ten sposób w ramach europejskiej polityki strukturalnej współfinansowane są projekty, które pomagają skutecznie stawiać czoła zmianom demograficznym. W okresie finansowania 2007-2013 państwa członkowskie zaplanowały w swoich programach operacyjnych prawie 30 mld euro (8,5% środków strukturalnych) na działania w tej dziedzinie. Polityka regionalna jest tym samym kluczowym instrumentem mającym na celu sprostanie zmianom demograficznym.

3. Oczekiwania i zagadnienia przedstawione w sprawozdaniu

Sprawozdawczyni zdaje sobie sprawę, że zmiany demograficzne to kwestia dotycząca różnych obszarów¹. Niemniej jednak uważa ona, że szczególnie polityka strukturalna musi stawić czoła poważnym wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi. W tej kwestii dostrzega ona sześć priorytetów:

1. Fundusze strukturalne muszą być lepiej dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami demograficznymi. Komisja powinna postrzegać te zmiany jako najważniejszy priorytet w zakresie rozwoju Europy. Jednocześnie państwa członkowskie i regiony powinny poświęcać temu zagadnieniu więcej uwagi niż dotychczas i uznać je w programach operacyjnych za przekrojowy priorytet. Przy podziale funduszy strukturalnych dla regionów należy uwzględniać wskaźniki demograficzne.

2. W kwestii infrastruktury sprawozdawczyni dostrzega poważne wyzwania zarówno dla obszarów wiejskich, jak i dla miast. Należy zapobiegać odpływowi ludności i izolacji osób starszych, trzeba również odpowiednio dostosować planowanie przestrzenne miast. Mogą w tym pomóc fundusze strukturalne. Miasta i gminy muszą być atrakcyjne dla swoich mieszkańców, m.in. poprzez przyjazną dzieciom i rodzinie infrastrukturę oraz dobry publiczny transport lokalny.

3. Zmiany demograficzne dotyczą przede wszystkim osób starszych, dzieci i rodzin. Polityka regionalna może dla nich wiele zrobić, np. poprzez wykorzystanie środków z EFRR na nisko oprocentowane kredyty, dzięki którym można dostosowywać mieszkania do potrzeb osób starszych, lub poprzez wspieranie domów wielopokoleniowych. Niezbędne jest zapewnienie opieki medycznej na całym terytorium, wystarczającej liczby opiekunów oraz bezpłatnej oferty całodziennej opieki nad dziećmi, a polityka spójności może sprzyjać realizacji tych celów.

4. Z przyczyn demograficznych Europa będzie nadal zdana na napływ wykwalifikowanej siły roboczej². „Błękitna karta” może jedynie stanowić pierwszy krok na drodze do europejskiej

---

¹ Zob. także 2010/2027(INI) komisji EMPL.

² Przykładowo Niemcy będą potrzebować rocznie w ciągu następnych 15 lat 30 000-50 000 wykwalifikowanych pracowników z krajów trzecich – por. sprawozdanie Bundesagentur für Arbeit: Perspektive 2025 – Fachkräfte für Deutschland, Nürnberg 2011 (s. 36 i dalsze).

strategii migracyjnej. Jednocześnie należy zauważyć zróżnicowaną skuteczność integracji imigrantów. W tym przypadku polityka spójności może stanowić wsparcie np. poprzez szkolenia lub imprezy (jak ma to miejsce w niemiecko-tureckim ośrodku gospodarczym w Mannheim).

5. Jednym z głównych czynników umożliwiających uporanie się z wyzwaniami demograficznymi jest zwiększenie liczby kobiet aktywnych zawodowo. Poza tym należy walczyć z bezrobociem wśród młodych ludzi. Jeżeli chodzi o osoby starsze, ważne jest, aby wykorzystywać ich wiedzę i umiejętności (np. w ramach projektów szkoleniowych). Na rynku pracy nie może dochodzić do dyskryminacji ze względu na wiek. Do realizacji wszystkich tych celów państwa członkowskie mogą wykorzystywać środki z EFS.

6. Według sprawozdawczynie, aby znaleźć odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianami demograficznymi, ważne jest przedstawienie tych zmian w odpowiednim ujęciu statystycznym. Na kolejnym etapie należy usprawnić współpracę pomiędzy właściwymi organami na wszystkich szczeblach oraz prowadzić wymianę najlepszych wzorców.

Jeżeli sami nadamy kształt zmianom demograficznym i znajdziemy odpowiedzi zarówno na poziomie europejskim, jak i na szczeblu krajowym i regionalnym, zmiany te nie będą stanowić dla Europy zagrożenia, lecz nowe możliwości.

19.4.2011

OPINIA KOMISJI ZATRUDNIENIA I SPRAW SOCJALNYCH

dla Komisji Rozwoju Regionalnego

w sprawie zmian demograficznych oraz ich konsekwencji dla przyszłej polityki spójności UE (2010/2157(INI))

Sprawozdawczyni: Sari Essayah

WSKAZÓWKI

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych zwraca się do Komisji Rozwoju Regionalnego, właściwej dla tej sprawy, o włączenie do projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. zwraca uwagę, że prognozy demograficzne dotyczące odsetka osób w wieku emerytalnym wskazują na rosnącą polaryzację między regionami, w wyniku której do 2020 r. w 40 regionach wskaźnik ten będzie na poziomie co najmniej 25% wyższym niż średnia UE, co będzie stanowić poważne wyzwanie nie tylko w odniesieniu do systemu emerytalnego i systemu opieki zdrowotnej, ale również w zakresie opieki nad osobami starszymi, odpowiedniego doboru i wyszkolenia personelu, a także w zakresie wielu innych kwestii społecznych;
2. zwraca uwagę, że starzenie się społeczeństwa europejskiego maskuje znaczące różnice między regionami, a różnorodne realia lokalne nie są w pełni odzwierciedlone w krajowych danych dotyczących zmian demograficznych, co czasem utrudnia określenie potrzeb w zakresie infrastruktury i koniecznych transferów środków z zasobów rządów centralnych; zwraca się do Komisji o wniesienie wkładu na rzecz poprawy jakości i wiarygodności danych statystycznych dotyczących trendów demograficznych;
3. zauważa, że zwiększenie średniej długości życia oraz zmniejszenie poziomu płodności i migracji poskutkowały zmianami demograficznymi charakteryzującymi się znacznym zróżnicowaniem terytorialnym w całej Europie, a także ogromnymi różnicami między państwami członkowskimi, między regionami i między miastami, czasami także w obrębie poszczególnych miast;
4. uważa, że zwiększenie średniej długości życia jest zjawiskiem pozytywnym i powinno być w ten sposób postrzegane; dlatego wzywa UE do dopilnowania, aby państwa

członkowskie zagwarantowały, że emeryci – zwłaszcza ci, którzy zagrożeni są ubóstwem, których nie stać na utrzymanie mieszkania i którzy nie są zdolni do samodzielnej opieki – nie popadali w ubóstwo;

5. uważa, że niedawny kryzys gospodarczy i finansowy pogorszył sytuację w zakresie trendów demograficznych w Europie, co sprawia, że trudniej jest znaleźć rozwiązanie omawianego problemu;
6. zauważa jednak, że migracja, szczególnie w regionach, gdzie obserwuje się odpływ ludności netto, umożliwia powstrzymanie negatywnych skutków zmian demograficznych, i w związku z tym wzywa państwa członkowskie do uznania integracji społecznej migrantów za środek polityczny ważny ze strategicznego punktu widzenia;
7. zauważa, że zajęcie się kwestią zmian demograficznych będzie ważne dla osiągnięcia celów strategii UE 2020 r. na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu; w tym kontekście starzenie się społeczeństwa należy postrzegać jako szansę, nie zaś jako obciążenie, przy czym fundusze strukturalne powinny oferować możliwości państwom członkowskim, regionom i miastom;
8. podkreśla, że zmiany demograficzne, szczególnie starzenie się społeczeństwa, mają wyraźny wpływ na oferowaną infrastrukturę społeczną, taką jak systemy emerytalne, opieka pielęgnarska i opieka zdrowotna, a władze regionalne muszą zaspokajać zmieniające się potrzeby poszczególnych grup społecznych;
9. uważa, że potrzebne są wskaźniki, które będą uzupełniać PKB jako kryteria przyznawania środków finansowych w ramach przyszłej polityki spójności UE, a przede wszystkim, z punktu widzenia zmian demograficznych, wskaźnik dotyczący odsetka osób w wieku emerytalnym; podkreśla jednak znaczenie innych wskaźników społecznych w tym zakresie i zauważa, że wiele znaczących wskaźników, dzięki którym można będzie sprostać stojącym przed Europą wyzwaniom w sposób bardziej skuteczny, jest wymienionych w opinii Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych dotyczącej sprawozdania pt. „Wyjść poza PKB: pomiar postępu w zmieniającym się świecie” (2010/2088(INI));
10. zauważa, że zmiany demograficzne mają poważne skutki we wszystkich regionach, co wymaga zróżnicowanych strategii dostosowawczych w zależności od tego, czy mamy do czynienia z regionem, do którego napływa wielu migrantów, czy też z regionem wyludniającym się; uważa, że jakość życia w regionach wyludniających się, głównie na obszarach wiejskich, definiuje się w inny sposób niż w regionach charakteryzujących się przyrostem ludności, dlatego też konieczne są odmienne strategie wsparcia;
11. podkreśla, że Europejski Fundusz Społeczny (EFS) należy uznać za zasadnicze źródło wsparcia udzielanego na finansowanie możliwości szkolenia w celu zwiększenia zatrudnienia, reorientacji ścieżki zawodowej i integracji społecznej kobiet, młodych ludzi i osób starszych; wzywa do korzystania z pełnego potencjału EFS w tym zakresie;
12. stwierdza, że wszystkie regiony, w tym również regiony wyludniające się, posiadają szczególny potencjał w rozmaitych dziedzinach; wzywa państwa członkowskie, aby w swoich ramach politycznych nadały priorytet strategiom, które umożliwiają takim

regionom pełne wykorzystanie własnego potencjału w zakresie rozwoju, ponieważ doświadczenie pokazuje, że może to pobudzić lokalne i regionalne podmioty gospodarcze i społeczne, a tym samym ponownie zwiększyć atrakcyjność regionów wyludniających się i odwrócić migracyjne tendencje; zwraca uwagę na znaczenie EFS w tym zakresie i wzywa do opracowania zintegrowanych programów na szczeblu regionalnym, aby poprawić współdziałanie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i EFS, a także ich współdziałanie w powiązaniu ze wspólną polityką rolną i polityką ochrony środowiska, umożliwiając w ten sposób skuteczne zaspokojenie potrzeb obszarów wiejskich, i uważa, że wszystkie działania podejmowane w ramach polityki spójności powinny koncentrować się na osiągnięciu wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju, eliminacji ubóstwa, konkurencyjności, zatrudnienia oraz innych celów strategii Europa 2020; domaga się, aby polityka spójności była uzależniona od wyników, a także, aby określone zostały wymierne cele i wskaźniki wyników, co umożliwi stałą ocenę; domaga się oceny i kontroli wyników osiągniętych dzięki przyznaniu środków z EFS;

13. w odniesieniu do EFS apeluje o poprawę warunków pracy i możliwości zatrudnienia osób starszych oraz o zachęcanie do pozostawania aktywnym zawodowo dłużej, niż to ma miejsce obecnie, wzywa do organizowania dalszych szkoleń dla pracowników, aby sprostać zmieniającym się potrzebom życia zawodowego, oraz nalega na udzielanie wsparcia starszym przedsiębiorcom;
14. uważa, że środki z EFS powinny być wykorzystywane na wspieranie rozwoju usług opiekuńczych, w tym opieki długoterminowej nad osobami starszymi, jako nowego potencjalnego sektora na rynku usług, jak również jako sposobu na osiągnięcie wyższej stopy zatrudnienia szczególnie wśród kobiet-opiekunów;
15. proponuje, aby w większym stopniu wykorzystywać oferowane przez EFS możliwości w celu udostępniania lokalnego kapitału społecznego na miejscowe usługi świadczone w pobliżu odbiorców, co pozwoli uwzględniać szczególne potrzeby osób starszych i umożliwi im prowadzenie samodzielnego życia jak najdłużej; wskazuje ponadto, że regiony, w których obserwuje się odpływ ludności netto, muszą przyjąć środki na rzecz utrzymania w dużym stopniu naturalnej równowagi demograficznej, obejmujące w szczególności przepisy gwarantujące opiekę nad dziećmi, atrakcyjną infrastrukturę edukacyjną i powszechny dostęp do innych usług użyteczności publicznej;
16. domaga się stworzenia sprzyjających warunków prowadzenia działalności, w szczególności dla MŚP, poprzez przyjęcie i dostosowanie innowacyjnych produktów i procesów;
17. uważa, że należy wspierać wzajemne powiązania między instytucjami badawczymi a przedstawicielami środowiska biznesowego;
18. jest zdania, że w Europie nie powinny istnieć regiony peryferyjne pod względem spraw społecznych i gospodarczych i że należy stosować w tym celu różne strategie polityczne oraz środki, takie jak polityka, która zachęca młodych ludzi do pozostania na peryferiach lub do przeniesienia się tam i która zapewnia źródło utrzymania lokalnym mieszkańcom; zauważa, że w regionach, w których obserwuje się odpływ ludności netto, innowacyjne i decentralizacyjne koncepcje w zakresie infrastruktury społecznej w połączeniu z wysokim stopniem czynnego zaangażowania obywatelskiego poprawiają jakość życia i stanowią

czynniki poprawy stabilizacji gospodarczej, także wśród ludzi młodych; uważa, że regionalną gospodarkę i struktury należy zmodernizować wcześniej w ramach przygotowań do przeciwdziałania skutkom starzenia się ludności oraz że regiony, w których tempo starzenia się społeczeństwa będzie najszybsze, można wykorzystać jako pole doświadczalne dla prowadzenia badań w zakresie innowacyjnych rozwiązań problemów regionalnych spowodowanych szybkimi zmianami demograficznymi i finansowania tych rozwiązań, nie zapominając o tym, że w wielu dziedzinach potrzebne są nowe rozwiązania społeczne i związane z usługami, na przykład w zakresie:

- godzenia życia rodzinnego z pracą, w tym udzielania wsparcia finansowego i odpowiedniego wsparcia infrastrukturalnego, jak również uznania świadczenia opieki za pracę,
- wspierania zatrudnienia osób starszych dzięki bardziej elastycznym stosunkom pracy,
- powstrzymania marginalizacji regionów i rozwijania regionów zacofanych,
- zapewnienia odpowiednich i powszechnych podstawowych usług użyteczności publicznej o wysokiej jakości, w tym opieki nad osobami starszymi, gdyż powszechny dostęp do usług społecznych jest prawem podstawowym, a zasadę solidarności należy zachować również w obliczu zaburzeń równowagi demograficznej,
- zwiększania wydajności w zakresie opieki zdrowotnej i opieki nad osobami starszymi poprzez zastosowanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych,
- dbania o to, aby starzejące się społeczeństwo było zdrowe, aktywne i zdolne do samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, oraz uwalniania potencjału starszych pracowników, przedsiębiorców i wolontariuszy przez promowanie możliwości ich zatrudnienia, a także poprzez szkolenia i kształcenie, w zakresie zabezpieczania udziału w gospodarce i rozwijania umiejętności (np. przez szkolenia) starzejącego się społeczeństwa poprzez gruntowną reformę zarządzania ścieżką zawodową starszych pracowników w wieku powyżej 50 lat, których obecnie często dotyka dyskryminacja wynikająca z procedur rekrutacyjnych, niewystarczającego dostępu do szkoleń obejmujących nowe umiejętności i technologie oraz nieuznawania zdobytego doświadczenia,
- państwa członkowskie powinny podjąć konkretne działania w celu zapewnienia starzenia się w dobrym zdrowiu poprzez: zapewnienie wszystkim obywatelom równego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej oraz poprawę jakości i bezpieczeństwa opieki medycznej,
- reagowania na okresy pogarszania się stanu zdrowia osób starszych przy zapewnieniu odpowiedniego wykształcenia, umiejętności i szkoleń, aby zagwarantować, że osoby starsze nie doświadczają wykluczenia społecznego oraz że najsłabsze grupy społeczne, takie jak migranci, osoby niepełnosprawne i osoby starsze, mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach w celu uzyskania lepszego dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- zachęcania do napływu ludności w celu zaspokojenia potrzeb regionalnego rynku

pracy, ponieważ wysoko wykwalifikowani migranci mogą mieć istotne znaczenie dla niektórych sektorów gospodarki regionalnej,

19. w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie partnerstwa na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu, w ramach którego mogłaby przebiegać koordynacja opracowywania powyższych innowacji; wzywa do zwiększenia elastyczności budżetu przeznaczanego na politykę spójności, aby umożliwić stosowanie nowych pomysłów i rozwiązań oraz zachęcać do podejmowania ryzyka i eksperymentowania;
20. zauważa, iż w bieżącym okresie programowania polityka regionalna i strukturalna oparta jest na programach koncentrujących się na funduszach, i uważa, że w następnym okresie programowania środki w ramach funduszy strukturalnych należy ująć w jednym dokumencie programowym na szczeblu regionalnym;
21. zwraca uwagę na konieczność kierowania wydatków publicznych na potrzeby najmłodszych i na pomoc rodzinom wielodzietnym, zwłaszcza w zakresie usług pomocy w opiece nad dziećmi, a także ochrony samotnych matek i rodziców samotnie wychowujących dzieci szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, opuszczenie i ubóstwo; podkreśla, że usługi te wchodzą w zakres usług świadczonych w interesie ogólnym i przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego na szczeblach lokalnym i regionalnym; wzywa Komisję do propagowania przykładów najlepszych praktyk w regionach niektórych państw członkowskich;
22. zaleca zatem łączenie inwestycji publicznych i prywatnych w sektorze opieki nad dziećmi oraz w systemie edukacji przedszkolnej;
23. podkreśla znaczenie odpowiedniego dostępu do usług w zakresie opieki nad dziećmi, osobami starszymi, niepełnosprawnymi i innymi osobami niesamodzielnymi, który umożliwiłby pełną i opartą na równych zasadach obecność mężczyzn i kobiet na rynku pracy i miałby wpływ na poziom dostępnej opieki niezinstytucjonalizowanej;
24. podkreśla znaczenie aktywnych działań ze strony władz publicznych, zwłaszcza poprzez zapewnianie usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym zarówno dla rodzin i małych dzieci, jak i w celu zajęcia się osobami starszymi i wszystkimi osobami niesamodzielnymi oraz zapewnienia im opieki;
25. podkreśla, że w regionach wyludniających się wolontariat oraz sieci społeczne przyczyniają się w dużym stopniu do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej, lecz nie mogą zastąpić kluczowej roli, jaką odgrywają organy publiczne, świadcząc usługi w interesie ogólnym w tych regionach; jest zdania, że należy docenić tę aktywną postawę obywatelską, a zaangażowane podmioty muszą być wspierane jako partnerzy w ramach polityki regionalnej; podkreśla, że uruchamiany jest dzięki temu proces kształcenia, który umożliwia regionom podjęcie wyzwań związanych ze zmianami demograficznymi;
26. wzywa państwa członkowskie do zreformowania ich systemów podatkowych, tak aby osoby, które kiedyś przerwały pracę ze względu na obowiązki związane z opieką nad dziećmi lub nad osobami starszymi, nie były gorzej traktowane w zakresie przepisów dotyczących świadczeń emerytalnych i zabezpieczenia społecznego;

27. domaga się, aby przyszłe przepisy dotyczące EFS były prostsze w zarządzaniu, a tym samym pozwalały małym organizacjom korzystać w większym stopniu z funduszu oraz rozwijać społeczne projekty innowacyjne i nimi zarządzać; wzywa Komisję do zwiększenia – w ramach przyszłego EFS – funduszu przeznaczanego na międzynarodowe projekty pilotażowe na szczeblu UE dotyczące kwestii społecznych i zatrudnienia w celu ułatwienia innowacyjnej współpracy regionalnej, transgranicznej i makroregionalnej, co pozwoli sprostać wspólnym wyzwaniom będącym następstwem zmian demograficznych;
28. zaleca, aby państwa członkowskie i Komisja otworzyły przyjazne dla użytkowników portale internetowe umożliwiające obywatelom upewnienie się, na co naprawdę przeznaczone są środki z Funduszu Spójności UE i co się dzięki nim osiąga;
29. wzywa do podnoszenia świadomości na temat potencjalnego przyczyniania się słabszych grup społecznych do budowania siły regionów jako źródła spójności społecznej;
30. wzywa do ścisłej współpracy między Komisją Europejską i krajowymi urzędami statystycznymi, które dostarczają informacji na temat różnych aspektów, w tym liczby ludności i wielkości migracji, w celu monitorowania danych i analizowania trendów demograficznych, co przyczyni się do bardziej efektywnego przydziału środków finansowych w całej Europie zgodnie z konkretnymi zasobami i potrzebami.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	14.4.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 41 - : 2 0 : 3
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Heinz K. Becker, Mara Bizzotto, Philippe Boulland, Milan Cabrnock, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Frédéric Daerden, Karima Delli, Proinsias De Rossa, Frank Engel, Sari Essayah, Richard Falbr, Ilda Figueiredo, Thomas Händel, Marian Harkin, Roger Helmer, Nadja Hirsch, Liisa Jaakonsaari, Ádám Kósa, Patrick Le Hyaric, Veronica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Óry, Siiri Oviir, Rovana Plumb, Konstantinos Poupakis, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Tunne Kelam, Gesine Meissner, Ria Oomen-Ruijten, Csaba Sógor, Emilie Turunen, Cecilia Wikström
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Edit Herczog

26.4.2011

OPINIA KOMISJI PRAW KOBIEC I RÓWNOUPRAWNIENIA

dla Komisji Rozwoju Regionalnego

w sprawie zmian demograficznych oraz ich konsekwencji dla przyszłej polityki spójności UE (2010/2157(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Anna Záborská

WSKAZÓWKI

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia zwraca się do Komisji Rozwoju Regionalnego, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że polityka równouprawnienia płci może w znaczącym stopniu przyczynić się do zaradzenia problemom demograficznym, zwłaszcza dzięki działaniom na rzecz integracji kobiet na rynku pracy oraz dzięki zmniejszeniu ryzyka ubóstwa kobiet i dzieci,
  - B. mając na uwadze, że kobiety żyją dłużej niż mężczyźni i że coraz większa różnica w długości życia między mężczyznami i kobietami mogłaby jeszcze bardziej narazić starsze kobiety na ryzyko izolacji, uzależnienia i ubóstwa,
  - C. mając na uwadze, że starzenie się społeczeństwa europejskiego stanowi jedno z głównych przyszłych wyzwań dla Unii Europejskiej w dziedzinie zdrowia publicznego ze względu na coraz większe obciążenie niektórymi chorobami przewlekłymi, których część dotyka głównie kobiet, oraz mając na uwadze, że władze krajowe, regionalne i lokalne będą miały do odegrania kluczową rolę w zapewnieniu ciągłości, bezpieczeństwa i jakości świadczenia usług z zakresu opieki zdrowotnej i zdrowia publicznego,
1. wzywa właściwe władze unijne, regionalne i lokalne – w ramach polityki spójności oraz w świetle strategii Europa 2020 – aby poczyniły większe wysiłki na rzecz analizy skuteczności środków promujących uwzględnianie aspektu płci oraz środków na rzecz równouprawnienia kobiet i mężczyzn w polityce spójności oraz środków na rzecz zwalczania wszelkich przejawów dyskryminacji, a w szczególności w nowym kontekście zmian demograficznym charakteryzujących się starzeniem się społeczeństwa i dużymi

przepływami migracyjnymi zarówno z krajów trzecich do UE, jak i na terenie UE ze wschodu na zachód oraz ze wsi do miast, przy zwróceniu szczególnej uwagi na kobiety w sytuacji wykluczenia społecznego;

2. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, aby wszystkie władze regionalne i lokalne w całej UE ujęły środki na rzecz uwzględniania aspektu płci we wnioskach w sprawie finansowania podczas kolejnego okresu programowania polityki spójności, wraz z celem ograniczenia negatywnych skutków zmiany demograficznej;
3. wskazuje, że polityka z zakresu opieki i świadczenie usług opieki są nierozzerwalnie związane z osiągnięciem równości kobiet i mężczyzn oraz podkreśla, że brak przystępnych cenowo, dostępnych i dobrej jakości usług opieki w większości państw Unii Europejskiej oraz fakt, że opieką nie zajmują się w takiej samej mierze kobiety i mężczyźni, wywierają bezpośredni negatywny skutek na możliwość udziału kobiet we wszystkich aspektach życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego i politycznego;
4. wzywa Komisję do wprowadzenia w kolejnym cyklu polityki spójności określonych programów i projektów we współpracy z władzami regionalnymi w celu opracowania i zwiększenia czynnego udziału kobiet w MŚP, co mogłoby bezpośrednio zwiększyć zatrudnienie kobiet i pozwolić uniknąć odpływu wykwalifikowanych pracowników młodego pokolenia ze wsi do miast lub za granicę, w celu zaradzenia spadkowi liczby ludności;
5. wzywa właściwe władze unijne, krajowe, regionalne i lokalne, aby – działając w ramach własnych obszarów kompetencji i jako część polityki spójności w nowym okresie – opracowały przepisy dotyczące środków finansowych wspierających macierzyństwo i opiekę nad dziećmi poprzez wydawanie talonów, bonusów i czeków oraz by promowały świadczenie opieki nad dziećmi oraz usług rodzinnych i korzyści z nich płynących oraz aby wprowadziły skuteczne środki umożliwiające godzenie życia zawodowego z rodzinnym, przy uwzględnieniu elastycznego czasu pracy rodziców (na zasadzie dobrowolności) i świadczenia wysokiej jakości, dostępnych cenowo usług opieki nad dziećmi, osobami starszymi i innymi osobami niesamodzielnymi, aby pomóc rodzicom, a w szczególności matkom, w godzeniu życia zawodowego z prywatnym; zauważa, że niektóre kraje wprowadziły odpowiednie strategie polityczne na rzecz godzenia życia zawodowego z prywatnym, dając obywatelom możliwość wolnego wyboru pomiędzy prawdziwie równoważnymi alternatywami w celu zwiększenia zarówno procentowego udziału mężczyzn i kobiet w rynku pracy, jak i podniesienia wskaźnika urodzeń;
6. opowiada się w tym celu za rozwijaniem pracy na odległość, o ile ta forma pracy jest możliwa, na podstawie ambitnego ustawodawstwa pozwalającego pogodzić interesy pracowników i przedsiębiorców;
7. uważa, iż na podstawie nowej strategii w dziedzinie polityki spójności po 2013 r., w obliczu zmian demograficznych w Europie i ułatwiając godzenie pracy zawodowej z życiem rodzinnym, większe wsparcie finansowe należy przeznaczyć na tworzenie struktur opieki nad dziećmi przedszkolnymi;
8. podkreśla rosnące i kluczowe znaczenie europejskich władz lokalnych i regionalnych dla promowania równości szans kobiet i mężczyzn w kontekście wyzwań demograficznych i

wzywa do włączenia odpowiednich strategii politycznych do ich projektów w ramach zdecentralizowanej współpracy w celu zapewnienia kobietom, zwłaszcza najbardziej narażonym (imigrantkom, kobietom należącym do mniejszości, kobietom niepełnosprawnym, kobietom będącym ofiarami przemocy seksualnej, bezrobotnym kobietom w wieku powyżej 45 lat), dostępu do nowych technologii informacyjnych oraz do mikrofinansowania na rzecz działalności gospodarczej;

9. wzywa Eurostat do włączenia do regionalnego wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) w rozróżnieniu na płeć czynników w zakresie pracy „niewidocznej”, biorąc pod uwagę potrójną rolę odgrywaną przez kobiety jako matki, córki i babki, jako dodatkowego elementu istniejącej, choć nadal nieodpowiedniej, infrastruktury społecznej na szczeblu regionalnym, w następstwie przeprowadzonego ostatnio przez OECD badania zatytułowanego „Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World” („Gotowanie, opieka i wolontariat – niepłatna praca na całym świecie”) ¹;
10. nawiązuje do ogromnej nierównowagi między kobietami i mężczyznami w dzieleniu się domowymi i rodzinnymi obowiązkami, co prowadzi do tego, że głównie kobiety wybierają elastyczne formy zatrudnienia lub nawet rezygnują zupełnie z pracy, co wpływa na rozwój ich kariery, na powiększającą się różnicę w wynagrodzeniach między mężczyznami i kobietami i na akumulację uprawnień emerytalnych;
11. wzywa Eurostat do zbadania i opracowania wskaźników umożliwiających pomiar i ukazanie wartości zaangażowania kobiet i mężczyzn w działalność wolontariacką, żeby pokazać w ten sposób wkład kobiet o mężczyzn w spójność społeczną w zależności od regionu oraz poprawić jakość życia, zwłaszcza osób dotkniętych ubóstwem;
12. uważa, że doświadczenie zdobywane przez kobiety w ramach działalności dobroczynnej powinno być właściwie uznawane i powinno nie powodować uszczerbku dla praw kobiet do ubezpieczenia zdrowotnego i uprawnień do emerytury;
13. wzywa Komisję do zaproponowania konkretnych inicjatyw w ramach Europejskiego Roku Aktywnego Starzenia się i Solidarności Międzypokoleniowej w 2012 r., poświęconych działalności kobiet w podeszłym wieku, nadających wartość ich zaangażowaniu na rzecz na spójności społecznej i terytorialnej; podkreśla, że zasada solidarności międzypokoleniowej jest jednym z kluczowych rozwiązań strukturalnych na rzecz europejskiego modelu społecznego, a w konsekwencji na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; wzywa do działań mających na celu wspieranie elastycznych rozwiązań emerytalnych i powiązanie emerytur z pracą w niepełnym wymiarze czasu w celu zachęcenia kobiet do dłuższego pozostania na rynku pracy; dla zachowania tej zasady wzywa władze publiczne różnego szczebla do przyjęcia aktywnego podejścia i do zaangażowania się w zapewnienie wysokiej jakości usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym;
14. zwraca się do państw członkowskich o zadbanie o właściwy poziom emerytur przez zwalczanie na rynku pracy dyskryminacji ze względu na płeć, a w szczególności przez ograniczanie różnic w karierze i wynagrodzeniu ze względu na płeć, oraz przez

---

¹ Miranda, V. Miranda, V (2011), *Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers 116, OECD Publishing

zapewnienie w systemach emerytalnych rekompensaty za czas poświęcony opiece nad rodziną;

15. zwraca się do państw członkowskich i władz regionalnych o popieranie form wsparcia dla rodzin, które zajmują się niesamodzielnymi osobami starszymi;
16. wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania form szkoleń i edukacji międzypokoleniowej, angażując np. młodych ludzi, szkoły i stowarzyszenia w projekty szkoleń TIK dla osób starszych lub rozwijając zdolności osób starszych w ramach projektów pozaszkolnych;
17. zwraca się do państw członkowskich i władz regionalnych, aby rozwijały i wspierały formy zaangażowania osób starszych w szkolenia formalne i nieformalne oraz w pracę dobroczynną, a także ich aktywny udział w życiu społeczności;
18. wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na skutki zmian demograficznych dla zdrowia publicznego oraz do podjęcia odpowiednich działań w celu zaradzenia coraz większemu obciążeniu chorobami kobiet i mężczyzn, w szczególności poprzez udostępnienie środków – w ramach poszczególnych instrumentów polityki spójności – pozwalających na finansowanie badań przesiewowych w kierunku raka przede wszystkim w regionach o słabiej rozwiniętym publicznym systemie opieki zdrowotnej.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	20.4.2011
Wynik głosowania końcowego	+: 24 -: 0 0: 5
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Emine Bozkurt, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Zita Gurmai, Mary Honeyball, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Constance Le Grip, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Raül Romeva i Rueda, Nicole Sinclaire, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Marc Tarabella, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Izaskun Bilbao Barandica, Anne Delvaux, Christa Kläuf, Katarína Neveďalová, Rovana Plumb

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	6.10.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 36 - : 2 0 : 6
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	François Alfonsi, Luís Paulo Alves, Charalampos Angourakis, Catherine Bearder, Jean-Paul Basset, Victor Boștinaru, Philip Bradbourn, Zuzana Brzobohatá, John Bufton, Alain Cadec, Salvatore Caronna, Tamás Deutsch, Rosa Estaràs Ferragut, Brice Hortefeux, Danuta Maria Hübner, Filiz Hakaeva Hyusmenova, Juozas Imbrasas, María Irigoyen Pérez, Seán Kelly, Mojca Kleva, Ramona Nicole Mănescu, Riikka Manner, Iosif Matula, Erminia Mazzoni, Jan Olbrycht, Markus Pieper, Monika Smolková, Georgios Stavrakakis, Nuno Teixeira, Michail Tremopoulos, Viktor Uspaskich, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák, Kerstin Westphal, Joachim Zeller, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Jens Geier, Lena Kolarska-Bobińska, Maurice Ponga, Elisabeth Schroedter, Patrice Tirolien, Giommaria Uggias, Derek Vaughan, Sabine Verheyen